

Duiken op de vulkaan

Een stipje boven Palermo, meer is het niet. Maar zo klein als het eiland is, zo groot is de diversiteit onder water. duiken neemt je mee naar Ustica, een van de topduiklocaties van Italië.

Her en der liggen onderdelen van het wrak verspreid.

Scholen barracuda's zijn hier geen zeldzaamheid.

De school barracuda's blijft stil voor me hangen, ik kan ze haast aanraken. De zilver glinsterende lichamen allemaal dezelfde kant op. Op die ene eigenwijze na natuurlijk. Maar de beleving is er niet minder om. En dat meteen al tijdens de eerste duik! We zijn bij Scoglio del medico, een rots in open zee die net boven het water uitsteekt. Terwijl ik over het vulkaangesteente verder zwem, moet ik denken aan de twee verhalen die Maurilio en Mauro, de eigenaars van het duikcentrum, over deze plek vertelden. En zoals het vaak met verhalen gaat, gaan ze in de loop der tijd een eigen leven leiden. Het eerste verhaal gaat dat op deze plek een arts zelfmoord heeft gepleegd vanwege een onbeantwoorde liefde. Triest. Maar het tweede verhaal gaat veel verder terug naar de tijd van Homerus: in de Odyssee wordt over een eiland gesproken waar de Sirenen, halfgodinnen met het hoofd van een vrouw en het lichaam van een vogel, zeevaarders en ook Odysseus heen

lokten. Maar deze laatste wist aan hen te ontsnappen. Het eiland zou Ustica zijn geweest en de rots zou een belangrijke rol hebben gespeeld. Kun je nagaan, ik zwem hier op een historische plek. Inmiddels ben ik beland in een groep tandbaarzen, joekels, die er qua gewicht zeker mogen wezen. In tegenstelling tot de barracuda's houden ze iets meer afstand. Ze kijken weliswaar nieuwsgierig naar de camera, maar de ambitie van fotomodel hebben ze niet.

Reservaat

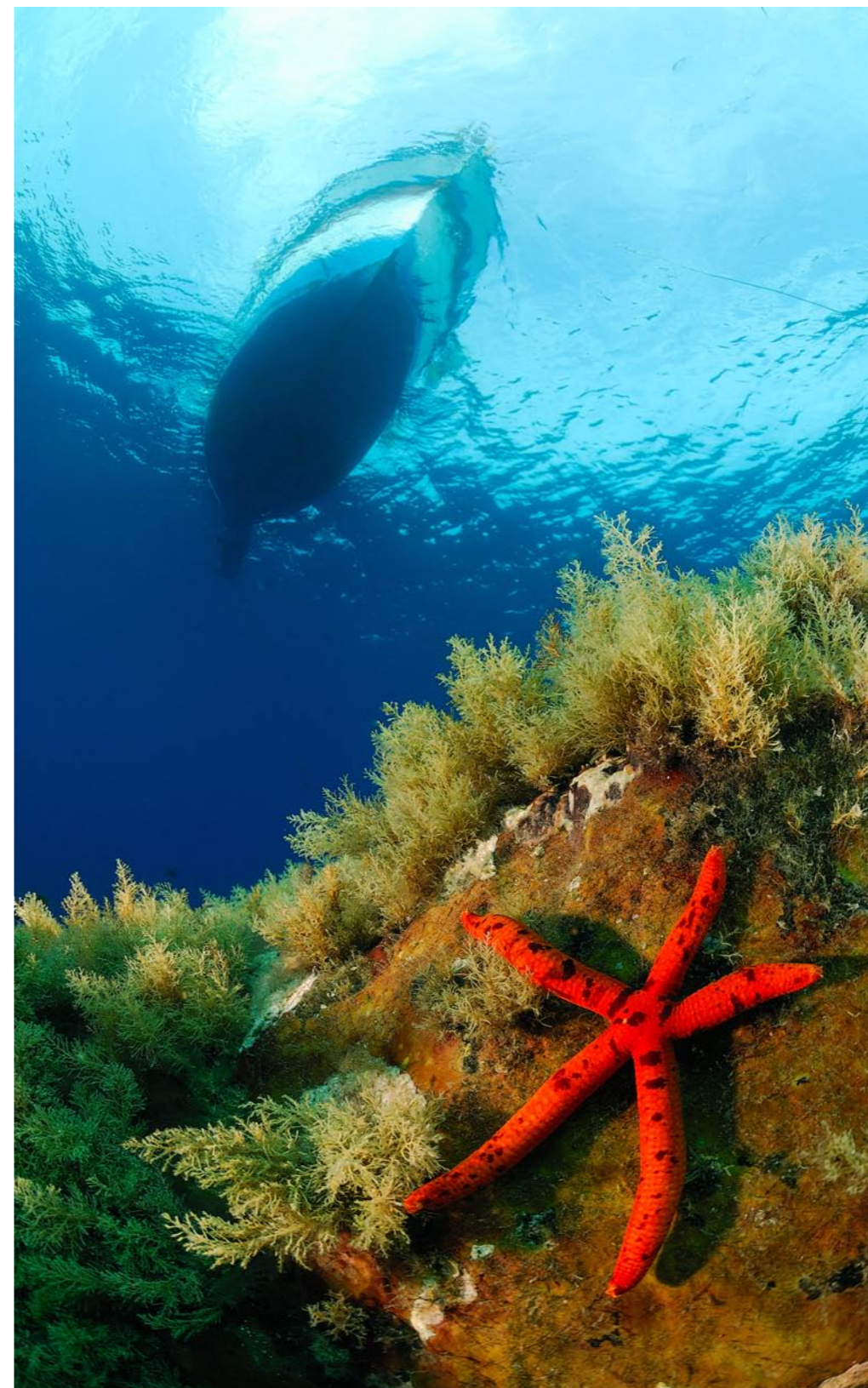
Ik kom aangenaam verrast terug op de gozzo, de authentieke Siciliaanse houten boot van duikcentrum Alta Marea. Verrast door de hoeveelheid vis, de kleur en het landschap. Maurilio vertelt dat Ustica ooit het eerste beschermde zeereservaat in Italië was. Eind jaren tachtig werd het uitgeroepen tot 'riserva marina'. Er zijn delen waar je helemaal niet met boten mag komen en waar niet gevist mag worden en delen waar je wel mag duiken, maar waar niet

commercieel gevist wordt. Zoals hier, op de rand van zone A en B.

Ook de tweede duik van de dag besluiten we hier te maken. Aan spektakel geen gebrek. Als ik tegen de lichte stroming om een onderwaterheuvel zwem, zie ik nog net hoe een barracuda te midden van een school sardienen toehapt en een van de kleine visjes hongerig opslokt. Ik kijk onder de overhangende rotsen en word verblind door de feloranje kleuren van de korstanemonen. Hele wanden zijn er mee bedekt en je hebt geen lamp nodig om te zien hoe kleurrijk het is. Ik zwem door smalle doorgangen tussen de rotsen, steeds weer afgeleid door de vele doorkijkjes met de prachtig blauwe achtergrond. En als ik opstijg, wordt het zonlicht vervaagd door een wolk barnsteenmakrelen.

Historische vulkaan

Ustica is een vulkaaneiland, ruim 60 km ten noorden van Palermo (Sicilië) en nog geen 9 km² groot. Los van het feit dat de vulkaanactiviteit

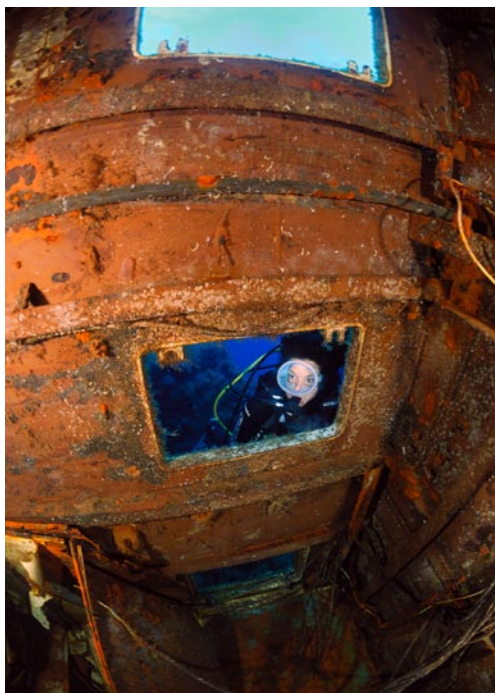
Met de klok mee:
De 'gozzo' boven de kleurrijke duikplaats.

Een gekrioel van girelles.

De vuurtoren van het vulkaaneiland.

De duikers bereiden zich in de haven voor op de duik.

Ook op Ustica ontbreekt de kerk niet.

al van een miljoen jaar geleden stamt, is het een eiland met geschiedenis, het ligt namelijk op alle zeeroutes en is bezocht door Grieken, Turken, Romeinen, Moren, Ottomanen en alle andere volken die Europa in de loop der eeuwen hebben aangedaan. Op enkele punten van het eiland staan waarschuwingsposten. Als er gevaar dreigde, werden er vuren aangestoken en konden de mensen in het verderop gelegen Siciliaanse Palermo zich klaarmaken voor de ongenode gasten. Al werkte dat alleen 's nachts bij helder weer...

In feite is het eiland zelf de rand van de vulkaan-krater. Deze is bijna helemaal gevuld met water. Als je om Ustica heen vaart, zie je wanden die zijn gevormd door de as van de vulkaan, de donkere basaltstenen en het gestolde lava. Onder water geeft dat een grillig landschap. En door de erosie van het water vind je aan de zuidkant volop grotten en tunnels.

Garnalen

La Grotta de Gamberi, in het Nederlands de Garnalengrot, al klinkt dat stukken minder, is een hoogtepunt. De ingang van de grot, eigenlijk

Niet alleen het wrak is de moeite waard, ook om het schip heen is genoeg te zien!

meer een lange tunnel, bevindt zich op een diepte van 42 meter. Ik zwam om een groot rotsblok heen de gang in. Mijn adem stokt in mijn keel...dit is ongelooflijk. De stralen van het licht dringen door spleten en gaten de grot binnen en zorgen voor een grandioos lichtspel. Ik kan hier wel blijven zitten, maar mijn computer zegt iets anders. Langzaam zwam ik door de tunnel. Ineens wemelt het er van de garnalen. De piepkleine kraallogjes lichten op in het licht van mijn lamp. Vrijwel meteen schieten ze verblind weg. Jammer genoeg is de vaste bewoner van deze 35 meter lange grotachtige tunnel, een kongeraal, vandaag niet thuis. Als ik Maurilio en Mauro mag geloven, is deze absoluut niet schuw en laat hij zich soms zelfs aaien. Niet dat ik daarop zit te wachten, maar een mooie foto was toch wel leuk geweest. Voor de uitgang van de grot op 26 meter zwemmen de grote baarzen die eigenlijk een vast onderdeel van iedere duik zijn, alweer hun rondjes. Als we 's avonds in het plaatsje Ustica, garnalen zitten te eten, denk ik onbewust toch even terug aan deze grot.

Kleurige begroeiing

Aan gorgonen ontbreekt het ook in dit deel van de Middellandse Zee niet. Rond de 35 meter zie ik de eerste rode gorgonen, afgewisseld met gele. Nog iets dieper blijven alleen de rode over. Het is en blijft een fascinerend gezicht. En natuurlijk ook altijd even fotogeniek. Maar Punta dell'Arpa, waar ik deze gorgonen zie, is ook ondieper de moeite waard. De duikstek ligt haast tegen het eiland aan en op het vulkanische gesteente zit volop begroeiing afgewisseld met kleurrijke zeesterren. Tussen de blokken in wemelt het in het zeegras van het kleine spul. De barbelen op en tussen de stenen krioelen alle kanten op.

Eén wrak

Ustica heeft tot ver terug in de tijd op de route van vele zeevaarders gelegen en eigenlijk verwacht je dan ook wrakken. Maar ik vergis me... er ligt er maar één: het 'marmerschip' op de duikplaats Secca della Colomba. Niet alleen het stalen schip is de moeite waard met al zijn doorkijkjes en kleurige begroeiing, ook om het schip heen is genoeg te zien. Overal verspreid

liggen de grote marmersblokken die het onfortuinlijke schip vervoerde. Als ik in een grote cirkel om het wrak heen zwem, kom ik van alles tegen, zoals het stuurwiel, dat van het schip is afgebroken, maar ook trossen die rechtop in het water staan.

Maar deze spot moet het niet alleen van het wrak hebben. Tijdens de tweede duik zoek ik een van de punten van het rif op. De plaats waar de stroming het grootst is. Ik blijf er hangen, houd me aan een rotsblok vast. Een school barracuda's trekt langs me heen en hier en daar zie ik jagende tonijnen en makrelen in het blauw langs schieten. Als ik langs de drop-off terugzwam, geniet ik van de uitgestrekte wanden vol oranje korstanemonen. Het doet haast zeer aan mijn ogen. Het leuke is dat ieder hoekje van deze duikplaats je weer iets anders laat zien.

Archeologisch

Zoveel volken en zoveel zeevaart, het kan haast niet anders dat er ook archeologische resten op de bodem van de zee liggen. Menig schip is er zijn amforen verloren. Uiteraard zijn vele duikers in de afgelopen vijftig jaar je voor geweest en staat het merendeel in de huizen van de Italiaanse duikers, maar nog steeds zie je de grote vazen of scherven ervan liggen.

Overigens kun je zelfs een archeologische route afleggen op de duikplaats Punta Gavazzi, waar je ook vanaf de kant kunt duiken.

De vulkaan wil me maar niet loslaten. Van enige activiteit is geen sprake. Maar was de Etna op Sicilië niet ook lange tijd rustig? Als ik daar op de terugweg in het donker overheen vlieg, zie ik de gloeiende lava eruit lopen. Fascinerend!

REIS

Het beste kun je met Transavia (www.transavia.com) naar Catania of Palermo op Sicilië vliegen. Alta Marea, het duikcentrum, regelt vanaf de luchthaven de transfer naar de veerboot en vervolgens het eiland. In het hoogseizoen kun je Ustica ook via Napels per boot bereiken. Een combinatieris Sicilië/Ustica is zeker aan te bevelen.

DUIKCENTRUM

Alta Marea Ustica, www.altamareaustica.it (Engels en Italiaans; wil je in het Nederlands informatie, stuur dan een mail en je wordt gebeld door de Nederlandse contactpersoon). Het duikcentrum heeft drie boten, een echte 'gozzo' en twee Zodiacs. Dagelijks varen ze tweemaal uit en volgens goed Italiaans gebruik heb je tussen de middag dan ook alle tijd om te genieten van de heerlijke Siciliaanse keuken. Er zijn achttien duikplaatsen, waar je zeker 40 verschillende duiken kunt maken. Je duikt in kleine groepjes (maximaal vier plus gids) die conform opleidingsniveau en ervaring worden samengesteld. Op de meeste plaatsen kun je zowel diepere als ondiepere duiken maken. Het centrum is geopend van mei tot en met begin oktober.

ACCOMMODATIE

Alta Marea beschikt zelf over een vijftal appartementen. Maar het duikcentrum kan je ook behulpzaam zijn bij het vinden van een hotel op het eiland.

Met de klok mee:
De blokken marmers zorgen voor een opvallend landschap.

Het oranje van de korstanemonen doet zeer aan je ogen.

Helder water en scholen vis zijn typerend.

Het marmerschip ligt op zijn kant.

Aan doorkijkjes geen gebrek op het wrak.